

Aan
Van

Stas BZK
CZW

nota

Nota concept BNC fiche aanbeveling
onderhandelingsmandaat EU bij RvE AI-Verdrag

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Nee

Onze referentie
2022-0000506352

Datum
12 september 2022

Opgesteld door

Samengewerkt met

Bijlage(n)
3

Aanleiding

De Europese commissie vraagt een mandaat om namens de EU over het RvE AI-verdrag te onderhandelen en stelt tevens een aantal onderhandelingsrichtsnoeren voor. Dit concept BNC fiche beschrijft het kabinetsstandpunt op beide punten.

Geadviseerd besluit

Instemmen met het conceptstandpunt, zodat het naar de BNC kan.

Kern

Het kabinet wil geen exclusief mandaat voor de EU, en zet zich in voor een gemengd verdrag: de Europese Commissie onderhandelt over de onderdelen waarover de Unie op grond van de verdragen exclusief bevoegd is, en de lidstaten onderhandelen zelf over de onderdelen waar nu een gedeelte of nationale bevoegdheid ligt. Dit is in het belang van de nationale bevoegdheden, de toegevoegde waarde van het verdrag, en het belang van de Raad van Europa.

Het kabinet heeft ook aanmerkingen op de onderhandelingsrichtsnoeren: als de Commissie een mandaat krijgt voor de onderdelen waarop de EU exclusief bevoegd is, moeten voorafgaand aan CAI bijeenkomsten coördinatiesessies worden georganiseerd tussen de Commissie en de EU-lidstaten. Daarbij moeten lidstaten sturing kunnen geven aan de uitvoering van het mandaat en moet het beginsel van loyale samenwerking worden bewaakt. Daarbij moet rekening gehouden worden met zaken waarop geen overeenkomst is bereikt in EU verband bij de AI-verordening. Voor het kabinet is het hierbij van belang dat lidstaten steeds tijdig en betekenisvol worden betrokken. Het kabinet is voor het behoud van het spreekrecht voor EU-lidstaten binnen CAI. We willen dus een aantal wijzigingen en toevoegingen maken op de annex om te zorgen dat de lidstaten voldoende en betekenisvol worden betrokken.

Toelichting

Het comité voor artificiële intelligentie (CAI) van de Raad van Europa (RvE) heeft als startschot voor de onderhandelingen over een bindend RvE AI-verdrag een voorstel gepresenteerd, waarover op 21-23 september de eerste discussies zullen plaatsvinden in Straatsburg. De Europese Commissie ziet een grote overlap tussen de concepttekst van dit RvE AI-verdrag en wat in EU verband op AI vlak geregeld is: wetgeving rond goederen en diensten, en de concept AI-verordening.

De Commissie wil daarom de exclusieve bevoegdheid om namens de EU-lidstaten te onderhandelen.

Onze referentie
2022-0000506352

Datum
12 september 2022

Uit vergelijkbare trajecten blijkt dat een mandaat voor de Europese Commissie een aantal nadelen kent: het komt de relatie met de andere RvE lidstate niet ten goede en zou mogelijk tot vertraging dan wel niet totstandkoming kunnen leiden van een RvE verdrag.

Het doel van het RvE-instrument (beschermen en bevorderen mensenrechten, rechtsstaat en democratie) overlapt deels met de voorgestelde EU-regels. De concepttekst van het RvE AI-verdrag kent een breder toepassingsbereik dan de EU-regels en bevatten bepalingen over de relatie overheid-burger, waarborgen voor mensenrechten en de democratie, en nationale veiligheid. Nederland moet daar, zeker op onderwerpen waar de EU niet bevoegd is, een eigen koers kunnen varen. Op die manier waarborgen we nationale bevoegdheden zoals nationale veiligheid, mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat, en houden we de discussie mogelijk over onderwerpen die niet of onvoldoende in EU verband zijn geregeld.

Door zelf te blijven onderhandelen beschermen we bovendien het belang van een internationaal forum als de Raad van Europa, omdat het de onderhandelingen open en interessant houdt voor landen die niet EU lid maar wel RvE lid zijn (bijv. VK), en landen die niet RvE lid zijn maar wel meepraten en eventueel mee ondertekenen (Canada, VS). Als de Europese Commissie, met een meerderheid van lidstaten in de RvE, over het volledige verdrag zou mogen onderhandelen, zouden niet EU/RvE landen voor een voldongen feit geplaatst worden en is het verdrag mogelijk niet interessant meer voor hen.

Ook voorkomen we een verkeerd precedent dat elk verdrag dat maar een beetje aan EU competenties zou raken meteen door de EU wordt overgenomen.

Dit BNC fiche is nog geen inhoudelijk standpunt over het AI-verdrag. Dat volgt nog. De Europese Commissie heeft de lidstaten gevraagd geen inhoudelijke standpunten in te nemen op de eerstvolgende CAI vergadering op 21-23 september.

Een aantal lidstaten is kritisch over deze aanbeveling, omdat zij de juridische basis als onvoldoende beschouwen. Een groot aantal lidstaten heeft daarom een schriftelijke opinie en nadere analyse gevraagd van de Juridische Dienst Raadssecretariaat (JRS). Een aantal lidstaten vraagt om een expliciete verduidelijking van de afbakening tussen de bevoegdheden van de Commissie enerzijds en die van de lidstaten bij de onderhandelingen over het AI-verdrag. Ook benoemen veel lidstaten het belang om te kunnen blijven interveniëren en spreken in de RvE

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept BNC Fiche aanbeveling onderhandelingsmandaat Europese Commissie bij RvE AI-Verdrag	

2	Aanbeveling Raadsbesluit voor machtiging onderhandelingen bij RvE AI-Verdrag	
3	Bijlage bij aanbeveling Raadsbesluit voor machtiging onderhandelingen bij RvE AI-Verdrag	

Onze referentie
2022-0000506352

Datum
12 september 2022